

To što naši severni susedi, Mađari nikada nisu izlazili na more, pokazalo se kao prednost, jer su svoje ostale kapacitete maksimalno iskoristili. Balaton iliti Blatno jezero najveće slatkovodno jezero u srednjoj Europi, pretvorili su u drugu najvažniju turističku destinaciju u Mađarskoj, odmah posle Budimpešte. Dugo godina je Balaton bio turistička Meka za sve zemlje takozvanog Istočnog bloka. Veliki broj hotela nanizan je oko velike vodene površine, koja niti izgledom niti prirodnim lepotama može da parira nekim drugim, sličnim destinacijama. Ali, zanimljivim sadržajima, koji uključuju lečilišta, kulturne atrakcije, odlična mesta za odmor i rekreaciju za decu a i odrasle, a pre svega povoljnim cenama, turistički radnici Mađarske uspele su da ovo jezero pretvore u zaštitni znak mađarskog turizma.

Veliko bogatstvo Mađarske su i termalni izvori. Mađarske banje poput Egera, Hárkanya, centri oko jezera Balaton, kao i banja Hévíz sa jezerom koje se smatra najvećim termalnim jezerom na svetu, samo su neke iz bogate banjske ponude naših suseda.

Lekovite banje – Mórahalom, Kiskunmajsa, Gyula, Szeged, Orosháza. Gyopáros u regiji Južni–Alfeld (Dél-Alföld) poznate su još od davnina, a brojni gosti iz Srbije i bivše Jugoslavije su bili korisnici njihovih lekovitih svojstava.

Međutim, banja Mórahalom odskora predstavlja posebnu atrakciju i turističku destinaciju brojnih turista iz Srbije, a posebno Novog Sada.

Za samo petnaestak evra, Novosađani uz pomoć brojnih turističkih agencija mogu provesti lep, bezbrižan i opušten dan, brčkajući se u sistemu od dvadeset i jednog bazena, u vodama temperature od 18-38°C sa lečilištem i wellness uslugama, infra i finskom saunom. Nema prekida kupališne sezone. Za lepog vremena, na raspolaganju su bazeni na otvorenom i u zatvorenom prostoru. Zimi, smanjenog kapaciteta funkcionišu zatvoreni bazeni i dva otvorena. Oni koji su doživeli čari zimskog „banjanja“ kažu da se to ne može opisati, da se to mora doživeti. Vodena para je toliko gusta da ne vidite na dva metra. Voda koja stiže sa dubine od 660 metara, sadrži alkali hloride i jod i služi za lečenje oboljenja kičme, reume mišića i lečenje ginekoloških problema. Lekoviti bazeni pune se isključivo lekovitom vodom bez dodavanja hemikalija. Bazene čine privlačnim ugrađene hidromasaže za ramena i leđa, a pored toga tuš i vodopadi sa raznim elementima.

Najviše gostiju u banji ima iz Novog Sada. Subotičana i stanovnika severnog dela Pokrajine ima znatno manje. To nije čudno ako se zna da Palić ima dva bazena sa vodom istog kvaliteta, i da se za svega 100 dinara može provesti čitav dan u kupanju i banjanju. A zašto baš banja Erzsébet banja u Mórahalom? Mórahalom je malo mesto sa oko 5.700 stanovnika i na dvadesetak kilometara od granice sa Srbijom. Vrlo je čisto, sređeno, reklo bi se tipično mađarsko selo puno cveća. Osoblje banje je ljubazno, čak mnogi pokušavaju da savladaju reči na srpskom jeziku. U banji postoje brojni punktovi na kojima možete piti omiljene napitke, jesti

langoš /Lángos/, ili u "Czarda" restoranu uživati u nekom mađarskom specijalitetu za pristojne pare.

Na prostorima Panonske nizije, odnosno u Srbiji, Rumuniji, Mađarskoj i Slovačkoj ima mnogo više termomineralnih izvora nego što ih ima u celom svetu. Svoje podzemno blago Mađari su vekovima koristili da podignu svoj rejting među vodeće zemlje u svetu kada je banjski turizam u pitanju, i u tome su uspeli. Mađarska obiluje termalnim izvorima - ima 207 registrovanih medicinskih voda, 224 vrste lekovitog blata, a u 385 mesta ima neku vrstu banje. U većini tih mesta, naročito onih manjih, banje predstavljaju značajan izvor prihoda i održavaju lokalnu ekonomiju. Od 1999. godine Mađarska je imala tek nešto više od 4.000 kreveta u banjskim hotelima, a već 2005. godine četiri puta više. Od 2004. godine, kada je Mađarska ušla u EU, otvaraju se i wellness hoteli u kojima je tada bilo 2.000 kreveta, a četiri godine kasnije čak 12.000.

Zapadni deo Austrije je razvio turizam zahvaljujući bogatim termalnim mineralnim izvorima. Belgiju je proslavio grad Spa. Češka ima Karlove Vari, Italija čuvene banje u Toskani, Nemačka Baden-Baden, Švajcarska Sent Moric i Lojkerbad, Francuska ima Viši, a Srbija ima preko 300 izvora mineralnih i termomineralnih voda a samo 35 banja, uglavnom lokalnog značaja.

Banjski turizam je, sa dva veka, najstariji u Srbiji, Ali, istorija banja, lečilišta i mesta gde su se okupljali i krepili vojnici i viđeni građani seže u vreme rimskog carstva. Rimljani su, na teritoriji Srbije ostavili materijalne dokaze o korišćenju blagodeti Sokobanje, Niške, Vrnjačke, Jošaničke, Kuršumlijske, Ovčar banje, te Vranjske i Ribarske banje. U doba Vizantije, Trepča i Ovčar banja bile su metosi srpskih manastira. Iz vremena vladavine Turaka spominju se Koviljača, Ribarska, Sijerinska banja a turska kupatila-hamami, i danas su u upotrebi u Sokobanji, Novopazarskoj i Brestovačkoj banji.

Od prvih decenija XIX veka izvori tople i mineralne vode Srbije ponovo su privlačile pažnju stručnjaka i naučnika, posebno lekara. Najstarije hemijske analize banjske vode Srbije smatra se ona od pre 144 godine, koju je izvršio baron Sigmund August Volfrang Herder, rudarski stručnjak iz Rura, koji je 1835. godine, vrnjačku toplu mineralnu vodu uporedio sa vodom u Karsbadu, tj. u Karlovim Varima.

Geološka istraživanja su pokazala da Vojvodina leži na termalnim vodama, istog lekovitog svijstava, kao i Mađarska. Time se pre nameće pitanje, gde smo mi kada je reč o zdravstvenom i banjskom turizmu? Banja u Kanjiži je poznato i priznato lečilište ali sa jednim velikim i jednim manjim bazenom već odavno nema kapaciteta da uđe u ravnopravnu trku sa sve zahtevnijim gostima. Banja Junaković je počela sa sveobuhvatnim obnavljanjem i inoviranjem kupališnih objekata, ali zbog nedostatka novca, rokovi za završetak radova su više puta probijani. Banja Rusanda, Palić, Vrdnik, te ostale vojvođanske banje, kupališta i bazeni, koji bi koristili bogom dane resurse, imaju iste probleme: nerešene vlasničke odnose, nemanje para za obnavljanje, širenje postojećih kapaciteta i njihovu modernizaciju.

Zato i ne čudi, što je u poslednjih pet godina, pošto se obnovila i proširila, uz pomoć sredstava EU, stara banja Mórahalom, postala interesantna turistička destinacija i mesto kome se srpski turisti uvek ponovo vraćaju.

[Više slika iz Erzsébet banja u Mórahalomu možete videti o v d e.](#)